

OHOSKE

Opettajan
ohjausosaamisen
kehittäminen

Päiväkodinjohtaja ja opettaja myönteisen
ohjauskulttuurin rakentajina
– risteävät ja jaetut vastuut

apulaisprofessori Elina Fonsén ja
väitöskirjatutkija Heidi Chydenius

Rahoittaa

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
KASVATUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
PEDAGOGISKA FAKULTETEN
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

OULUN
YLIOPISTO

Tampereen yliopisto

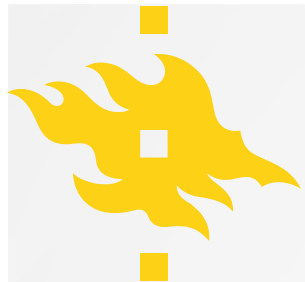

TURUN
YLIOPISTO

Yhteistyössä

PIKKUNORSSI

OPISKELIJAN OHJAUS OPETUSHARJOITTELUSSA

- Ohjaus on **pedagogista toimintaa**, jossa tuetaan opiskelijan oppimisen ja kasvun prosesseja ammatillista toimijuutta vahvistaen sekä yksilöiden että yhteisöjen työnä (Vehviläinen 2014).
- Yhteisötasolla tapahtuvassa ohjaustoiminnassa yhteisön rooli pedagogisena toimijana vahvistuu. Kaikilla yhteisön toimijoilla on tietoisuus ohjaustehtävästä ja ohjauksen tavoitteista sekä jaettu tapa puhua ohjauksesta. (Vehviläinen, 2015; Vehviläinen & Löfström, 2012.)

OPISKELIJAN AMMATILLISTA TOIMIJUUTTA VAHVISTAVAT

- Opiskelijan positioiminen oman oppimisensa toimijaksi ja tekijäksi (author)
- Opiskelijan itsetuntemuksen vahvistaminen
- Pedagogisen päätöksenteon harjoittelu erilaisissa tilanteissa
- Osallistumista, yhteistyötä ja sosiaalista tukea edellyttävät käytännöt
- Kokemus tasa-arvosta ja yhteisöön kuulumisesta
- Mahdollisuus tuulla huomioiduksi ja saada kannustusta ja tunnustusta
- Myönteinen ilmapiiri

(Leijen ym., 2021; Lipponen & Kumpulainen, 2011; Kumpulainen & Lipponen 2010; Toom ym. 2017; Toom ym. 2021)

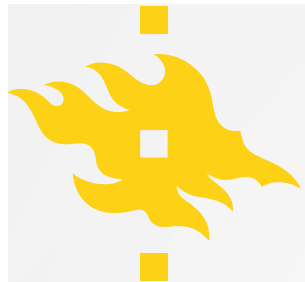
Mitä em. asioiden toteutuminen edellyttää johtajalta tai ohjaavalta opettajalta?

HARJOITTELUPÄIVÄKODIN YHTEISÖOHJAUKSEN TUTKIMUS

- Fokusryhmähaastattelut ammattiryhmittäin:
  - Päiväkodin johtajat, KM (n=5)
  - Ohjaavat varhaiskasvatuksen opettajat, KK/KM (n=5)
  - Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat (n=6)
    - mahdolliset erot koulutustaustoissa, harjoittelukokemuksissa sekä harjoitteluun ja sen ohjaukseen liittyvissä käsityksissä
- Haastattelut toteutettiin Helsingin yliopiston kenttäpäiväkodeissa
- Subjektiasemien analyysi Greimasin (1980) aktanttimallilla

Toiminnan kohde	Toiminnan subjekti	Toiminnan jakautuminen
Harjoittelupaikkojen valinta	Päiväkodin johtaja	Harjoittelupaikkojen koordinointi Tiimien ja lapsiryhmien tilanteiden selvittäminen
	Ohjaava VO	Oman motivaation tarkastelu
	VLH	Vaihteleva mahdollisuus vaikuttaa: ei pakoteta / ei kysytä
Ohjaukseen valmistautuminen	Päiväkodin johtaja	Tiedon jakaminen ja roolien jäsentäminen työyhteisössä Harjoittelumateriaaleihin tutustuminen
	Ohjaava VO	Tiimin valmistaminen ja tiedon jakaminen Lasten ja huoltajien tiedottaminen Lapsiryhmää koskevan tiedon jakaminen opiskelijalle
Opiskelijan vastaanottaminen	Päiväkodin johtaja	Vastaanottaminen ja tutustuminen, pedagogisen suhteen rakentaminen Opetusharjoittelukäytäntöjen sopiminen
	Ohjaava VO	Lapsiryhmään liittäminen Tiimiin liittäminen ja opiskelijan ohjaus tiimityössä Työyhteisöön liittäminen
	VLH	Työyhteisön sopimusten mukainen vastaanottaminen Päiväkodin tiloista ja toimintatavoista kertominen
Ohjaustoiminta opetusharjoittelun aikana	Päiväkodin johtaja	Ohjaajan autonomia Ohjausresurssien (tilat ja aika) turvaaminen
	Ohjaava VO	Ohjauksesta vastaaminen
	VLH	Ohjauskeskusteluiden mahdollistaminen Palauteen antaminen Kokemuksen ja näkemyksen jakaminen Ohjauksen rajaaminen yhteiseen työhön työnkuvan perusteella

DISKURSIIVINEN VALTA

Toiminnan ja sille annetun merkityksen välinen suhde ei ole kiinteä

- teon tai käytännön merkitys ei ole välttämättä sidottu johonkin tiettyyn diskurssiin, vaan ne saattavat saada tilanteesta riippuen useita toisistaan eroavia merkityksiä
- Käytäntöihin sisältyvä artikulaatio muodostaa eräänlaisen merkitysten välisten kamppailujen areenan (Alhanen 2007, 120; Foucault 2014, 120; Saari 2011, 65)

valtasuhteet muotoutuvat merkitysten muodostamista ja vaihtamista koskevissa kamppailuissa; valta tapahtuu, kun esimerkiksi johtajat pyrkivät rajaamaan ja luomaan merkityksiä, joita opettajat voivat toiminnalleen antaa ja toiminnassaan ilmentää (Foucault 2014, 163)

Lähde: Fonsén, E., Varpanen, J., Kupila, P. & Liinamaa, T. (2021). Johtajuuden diskurssit varhaiskasvatuksessa - valta ja vastuu johtajuuden jäsentäjinä. *Sosiologia* 58(1), 54–69.

VARHAISKASVATUKSEN PERUSTEHTÄVÄN MÄÄRITTELY? RINNAKKAISET JA OSIN RISTIRIITAISET DISKURSSIT

- MIKÄ DISKURSSI KÄYTTÄÄ VALTAA MÄÄRITTÄÄ TOIMINNAN
SISÄLTÖÄ?

Normiohjaus
Opetus-
suunnitelmat

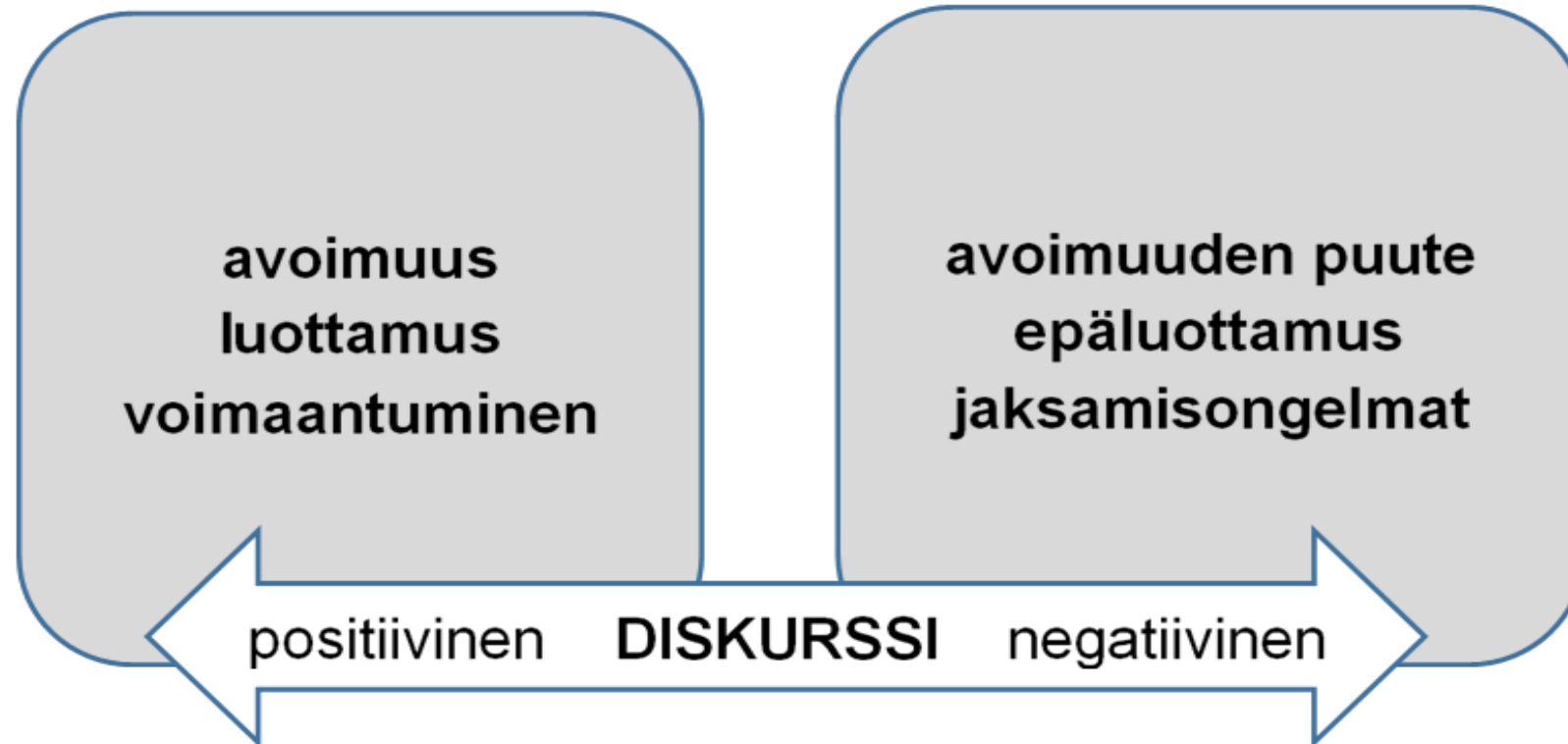
Kasvatus-
tieteellinen tieto

Toimintakulttuuri

Lähde: Fonsén, E., Kupila, P. & Liinamaa, T. (2021). Valta ja vastuu varhaiskasvatuksen diskursseissa. Teoksessa E. Fonsén, M. Koivula, R. Korhonen ja T. Ukkonen-Mikkola (toim.). Varhaiskasvatuksen asiantuntijat – yhdessä eteenpäin. Suomen Varhaiskasvatus ry, 34–41.

MILLAINEN PUHE TEILLÄ ON VALLALLA?

Kuvio 3. Positiivinen ja negatiivinen diskurssi

Fonsén, E. & Keski-Rauska, M-L. (2018)
Varhaiskasvatuksen yhteinen johtajuus vastakohtaisten diskurssien valossa.
Työelämän tutkimus, 3/2018, 185-200.

OHJAUSKULTTUURIN JOHTAMINEN OHOSKE-HANKKEEN KOULUTUS

OHOSKE
Opettajan
ohjausosaamisen
kehittäminen

Hyvä harjoittelupäiväkodin johtaja,

Tervetuloa maksuttomaan koulutukseen, jossa syvennymme harjoittelupäiväkodin ohjauskulttuurin johtamiseen.

Kouluttajina toimivat koulutusjohtamisen apulaisprofessori Elina Fonsén sekä väitöskirjatutkijat Heidi Chydenius ja Kirsi-Marja Heikkinen.

Perjantaina 2.12. klo 13–15

Linkki tapahtumaan:

<https://helsinki.zoom.us/j/67172839269?pwd=dzV3VWIKQUICS3dYbzJMYmRsWGJ5UT09>

Meeting ID: 671 7283 9269

Passcode: 808579

Työelämän ja yliopistokoulutuksen yhteistyö varhaiskasvatukseen opettajien veto- ja pitovoiman näkökulmasta

Miten vahvistamme varhaiskasvatukseen opettajuutta?

OHOSKE

Opettajan
ohjausosaamisen
kehittäminen

Ryhmätyöskentely breakout-tiloissa

klo 15.00.–15.45

<https://edu.flinga.fi/s/EZ3CJ4U>

Ryhmätöiden purku ja seminaaripäivän päätös
klo 15.45–16.00

Rahoittaa

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

